

Θανάσης Χειμωνάς

Ένα εν δυνάμει ζοφερό μέλλον

Στο πιο ενδιαφέρον έως τώρα βιβλίο του, ο 53χρονος συγγραφέας μετουσιώνει έναν σύγχρονο κοινωνικό προβληματισμό σε μια ιστορία επιστημονικής φαντασίας

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΩΤΑΚΗΣ

Ο μικρόκοσμος ενός μυθιστορήματος είναι συνήθως δύσκολο να αποκωδικοποιηθεί. Οσες φορές κι αν επιχειρήσουμε να κάνουμε μια κατάδυση στον πυρήνα ενός λογοτεχνικού κειμένου με σκοπό να αποσαφηνίσουμε τις προθέσεις του συγγραφέα, όσο κι αν έχουμε την ψευδαίσθηση ότι όλα είναι ορατά και χειροπιαστά, το πιθανότερο είναι ότι θα πέσουμε σε κάποιον θεωρητικό ύφαλο. Έτσι, λοιπόν, το καινούργιο μυθιστόρημα του Θανάση Χειμωνά, «Τρότζαν», μπορεί να διαβαστεί από αρκετές διαφορετικές οπτικές γωνίες, μια που διαθέτει εκείνα τα στοιχεία, ικανά να στρέψουν τον αναγνώστη σε διαφορετικές κατευθύνσεις.

Η πλοκή

Ο Σωτήρης Μπρόπουλος, γεννημένος το 1992 στην Αθήνα, πεθαίνει από έμφραγμα το 2027. Μέσω ενός φιλόδοξου προγράμματος κατάψυξης νεκρών, που εκπονήθηκε από μια πολυεθνική

Ο ήρωας του Χειμωνά είναι πειστικός, είναι «ένας από εμάς», ένας άνθρωπος που θέλει να διεκδικήσει το κομμάτι ευτυχίας που του αναλογεί σε αυτόν τον κόσμο

φαρμακευτική εταιρεία, επανέρχεται στη ζωή περίπου μισό αιώνα μετά, το 2073. Σύντομα όμως ο ήρωας συνειδητοποιεί ότι ο καινούριος αυτός κόσμος σε τίποτα δεν θυμίζει τον κόσμο στον οποίο είχε ζήσει μέχρι τον πρόωγο θάνατό του. Ο κοινωνικός ιστός, οι ανθρώπινες συναστροφές, η καλλιτεχνική έκφραση, η ίδια η έννοια της ελευθερίας κατακρεουργούνται από την εξουσία. Μέσα σε αυτό το ασφυκτικό περιβάλλον, όπου η εξωφρενική πολιτική ορθότητα διαμελίζει κάθε ανθρώπινη επιθυμία, ο ήρωας πασχίζει να σταθεί στα πόδια του, να αντληθεί που βρίσκεται και τελικά να επιβιώσει.

Ο ήρωας

Ο Χειμωνάς επινόησε έναν ήρωα απολύτως «κατανόητο». Εναν – κατά κάποιον τρόπο – μέσο Έλληνα πολίτη. Ο Σωτήρης Μπρόπουλος, γιος ενός γιατρού και μιας τραπέζικης υπαλλήλου, σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, εργάστηκε σε διάφορα φροντιστήρια και λίγο πριν τον θάνατό του εργαζόταν σε μια αλυσίδα βιβλιοπωλείων. Σε μια ανιαρή εκδήλωση συναντά – όπως θα αποδειχθεί – τη γυναίκα της ζωής του, την Αντεια, την ερωτεύεται με πάθος, ωστόσο αυτή η σχέση περνάει

Ο Θανάσης Χειμωνάς γεννήθηκε το 1971 στην Αθήνα. Σπούδασε Φιλολογία και Κινηματογράφο στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου και Δημοσιογραφία στο Λονδίνο. Βιβλία του κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Κέδρος και Πατάκι

από πολλές διακυμάνσεις (κυρίως λόγω της αυστηρής μητέρας της Αντείας), οι οποίες κατά κάποιον τρόπο καθορίζουν την ψυχοσύνθεση του ήρωα καθ' όλη τη διάρκεια του μυθιστορήματος. Ο ήρωας του Χειμωνά είναι πειστικός, είναι «ένας από εμάς», ένας άνθρωπος που θέλει να διεκδικήσει το κομμάτι ευτυχίας που του αναλογεί σε αυτόν τον κόσμο. Προκειμένου να σταθεί όρθιος μέσα σε αυτή την πρωτόγνωρη και σκοτεινή ατμόσφαιρα του μέλλοντος που εμφανίζεται ξαφνικά μπροστά στα έκπληκτα μάτια του, ο συγγραφέας τον σπλιίζει με άφθονο σαρκασμό και χιούμορ, το οποίο σχεδόν ποτέ δεν γίνεται αντιληπτό, αφού η καινούργια πραγματικότητα περιγράφεται μετα-

μορφωμένη, μια πραγματικότητα τρομακτική, της οποίας το ηθικό πλαίσιο έχει διαστρεβλώσει κάθε ανθρώπινη πρωτοβουλία και απαγορεύει διά ροπάλου οποιαδήποτε προσωπική έκφραση και «παραφωνία».

Ο νέος κόσμος

Με την πρώτη ματιά, ο αναγνώστης χωρίς κόπο αντιλαμβάνεται ότι έχει βρεθεί σε ένα ρετρό, διαστημικού τύπου περιβάλλον. Ιπτάμενα οχήματα, ρομπότ, παραισθητικές εφαρμογές, ονόματα τύπου Spectrum, Quadra (είναι αξιοθαύμαστο ότι εκατό χρόνια μετά το εμβληματικό «Εμείς» του Ζαμπάτιν οι διαστημικοί ήρωες διαθέτουν παρόμοια ονόματα), μυστικές σπάρραγες.

Εκω όμως την εντύπωση ότι ο Θανάσης Χειμωνάς στην πραγματικότητα – αν και εμφιαστικά περιγράφει αυτόν τον μελλοντικό κόσμο – δεν στοχεύει ιδιαίτερα στην ανάδειξη αυτής της παραμέτρου του βιβλίου, ότι απλώς χρησιμοποιεί ως όχημα το εν λόγω περιβάλλον για να αποτυπώσει τη θέση του, συγγραφική και πολιτική, σε σχέση με την καταπίεση και το σκότος που φέρνει μαζί της η άκρατη πολιτική ορθότητα. Μια πολιτική ορθότητα της οποίας τις συνέπειες βλέπουμε ήδη στις μέρες μας. «Διορθώνονται» και «ξαναγράφονται» ολόκληρα κομμάτια γνωστών, παγκόσμιας εμβέλειας, μυθιστορημάτων, αφαιρούνται λέξεις, εκφράσεις, αλλοιώνεται το έργο καλλιτεχνών για να είναι συνεπές με τα ήθη της εποχής. Το βάρος που δίνεται, επίσης, στη μεγάλη επιρροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στον νέο αυτόν κόσμο, όπου έχουν πάρει πλέον ακόμα και τον ρόλο της δικαστικής αρχής, φαίνεται να αποτελεί άλλη μία παράμετρο που απασχολεί τον συγγραφέα. Ο Χειμωνάς, λοιπόν, δεν γράφει (μόνο) ένα μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας, υπογραμμίζει την επικινδυνότητα μιας αδυσώπητης εξουσίας που συνθλίβει την πολυφωνία, που εξαφανίζει το άτομο, εξατμίζει οποιαδήποτε πιθανότητα για διαφορετικότητα.

Θανάσης Χειμωνάς
ΤΡΟΤΖΑΝ
Εκδ. Πατάκι, 2023,
σελ. 368
Τιμή 17,70 ευρώ

Κάτι διαφορετικό

Η έμπνευση του Οδυσσέα

Τι είναι τελικά το Τρότζαν; Μα, ο Δούρειος Ιππος, η έμπνευση του Οδυσσέα για την κατασκευή ενός ξύλινου αλόγου, στην κοιλιά του οποίου κρύβονταν ακαίωτοι πολεμιστές, προκειμένου να ξεγελάσει τους Τρώες και να τους κατακτήσει, ενώ σήμερα έτσι χαρακτηρίζεται ένα κακόβουλο πρόγραμμα, το οποίο ξεγελάει τον χρήστη, ώστε εκείνος να πιστεύει ότι εκτελεί κάποια χρήσιμη λειτουργία. Ο Θανάσης Χειμωνάς, χωρίς δεύτερη σκέψη, μας προσφέρει ένα μυθιστόρημα απολαυστικό στην ανάγνωσή του, με μια απλή προσβάσιμη γλώσσα, περιγραφική και εύστοχη. Χωρίς πολλές φιοριτούρες και πομπώδη λόγο, διεισδύει στον βυθό της ιστορίας του, φέρνει στο φως τα φλέγοντα θέματα που τον αφορούν και μας τα παρουσιάζει με μια αφήγηση ρέουσα και ξεκάθαρη. Το εύρημα με τα flashbacks στο παρελθόν λειτουργούν υπέρ του όλου κειμένου, «σπάζοντας» την ιστορία στα σωστά σημεία, αποφορτίζοντας τη διήγηση και αναδεικνύοντας την ερωτική παράλληλη ιστορία του ήρωα. Το «Τρότζαν» είναι ένα μυθιστόρημα που παρεκκλίνει υφολογικά και θεματολογικά από την πρόσφατη σύγχρονη ελληνική λογοτεχνική συγκομιδή κι αυτό είναι κατά την κρίση μου ένα ακόμα ελκυστικό στοιχείο. Το γεχάρημο του συγγραφέα να μετουσιώσει έναν σύγχρονο κοινωνικό προβληματισμό σε μια ιστορία επιστημονικής φαντασίας λειτουργεί ως μια ευφάνταστη ιδέα και ως ένα κείμενο που μπορεί να προκαλέσει, να προβληματίσει, ακόμα και να θυμώσει, σίγουρα όμως πρόκειται για μια επιτυχημένη προσπάθεια. Θεωρώ πως το «Τρότζαν» αποτελεί το πιο ενδιαφέρον βιβλίο του Θανάση Χειμωνά ως σήμερα, γεγονός που μας κάνει να ανυπομονούμε για το επόμενο βήμα του.